

Mark- och miljööverdomstolen

Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av betänkandet Vindkraft i havet – en övergång till ett auktionssystem

SOU 2024:89

Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen, har utifrån de utgångspunkter som domstolen har att beakta, följande synpunkter på förslaget.

Mark- och miljööverdomstolen har i huvudsak ingen erinran mot förslaget att införa ett auktionssystem för havsbaserad vindkraft eller de regelförenklingar för befintliga projekt som föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. Den tvåstegsprocess som föreslås för havsbaserad vindkraft, där regeringen ska kunna peka ut vissa havsområden, kan dock medföra vissa tillämpningssvårigheter när det gäller mark- och miljödomstolarnas bundenhet av regeringens utpekande vid tillståndsprövningen.

Flera centrala avvägningar och prövningar enligt 3 och 4 kap. miljöbalken flyttas enligt förslaget från domstolarna till regeringen. När det gäller domstolarnas bundenhet av regeringens utpekande är det svårt att förutse vilka tillämpningsproblem som skulle kunna uppstå. Mark- och miljööverdomstolen ser därför ett behov av en djupare analys av förslagets konsekvenser för tillståndsprövningen vid exempelvis föreskrivande av tillståndsvillkor i relation till de intressen som i och med regeringens utpekande ska stå tillbaka för att använda området för energiutvinning.

I 2 kap. 5 § andra stycket i lagförslaget om havsbaserad vindkraft anges att genom regeringens utpekande avgörs även slutligt att kraven enligt 4 kap. 1 § miljöbalken, som bland annat hänvisar till 4 kap. 8 § miljöbalken, är tillgodosedda. Bestämmelsen i 4 kap. 8 § miljöbalken innebär att sådan användning av mark och vatten som kräver ett s.k. Natura 2000-tillstånd endast får komma till stånd om sådant tillstånd har lämnats. Av betänkandet framgår att utredningen inte har avsett att regeringens utpekande av ett område för havsbaserad vindkraft innebär en slutlig bedömning av verksamhetens påverkan på exempelvis Natura 2000-områden (se bl.a. s. 324). Mot bakgrund av detta framstår regleringen i 2 kap. 5 § andra stycket lagförslaget som missvisande. Bestämmelsen bör omformuleras så att den inte innefattar en hänvisning till 4 kap. 8 § miljöbalken.

När det gäller utformningen av den föreslagna nya lagen om havsbaserad vindkraft bör förtydligas vem som kan ansöka om återkallelse av tillstånd. I 4 kap. 4 § och 8 § andra stycket i den nya lagen bör även finnas en hänvisning till 21 kap. 3 § miljöbalken.

Sammantaget bedöms förslaget innebära en mer samlad och renodlad tillståndsprövning i domstolarna för havsbaserad vindkraft i och med att frågor som rör bl.a. försvarsintressen, kumulativa effekter och riksintressen kommer att beaktas i ett tidigt skede. Målhandläggningen kommer inte längre att kunna försvåras av parallella ansökningar rörande havsbaserad vindkraft från olika projektörer för samma område eller överlappande områden. Inte heller kommer kommunal avstyrkan att kunna uppkomma i tillståndsprövsprocessen. Förslaget att domstolarna ska överta regeringens prövning av havsbaserad vindkraft enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon kan vidare främja en effektiv rättstillämpning av unionsrätten genom möjligheten att begära förhandsavgöranden från EU-domstolen.

När det gäller förslagets konsekvenser i övrigt har Mark- och miljööverdomstolen inga synpunkter på den konsekvensanalys som har gjorts och förutsätter att förslaget inte föranleder några budgetändringar i förhållande till mark- och miljödomstolarna.

I handläggningen av ärendet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark och Gösta Ihrfelt samt tekniska rådet Claes Becker.

Föredragande har varit Fanny Vesterberg.

Liselotte Rågmark

Fanny Vesterberg